

Nr 863

Av herrar Boo och Svensson i Vä, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 66, angående förstatligandet av uppbördsverken och omorganisation av de lokala skattemyndigheterna, m. m.

I proposition nr 66 förelägges riksdagen förslag angående uppbördsverkens förstatligande på grundval av tidigare fattat principbeslut i denna fråga. Dessutom framläggs förslag angående de lokala skattemyndigheternas arbetsuppgifter sedan ADB-systemet tagits i bruk inom folkbokförings- och uppbördsväsendet under 1968. Vidare redovisas principerna för en ny fögderiindelning.

Till grund för propositionen ligger bland annat tre betänkanden — »Uppbördsverkens förstatligande», »Lokal skattemyndighets arbetsuppgifter och organisation» samt betänkande »angående den lokala skattemyndigheten i Stockholm, dess arbetsuppgifter och organisation m. m.» — vilka utarbetats av centrala folkbokförings- och uppbördsnämnden (CFU).

Uppbördsverkens förstatligande

För närvarande finns 185 lokala skattemyndigheter, nämligen 156 härads-skrivare med fögderi som tjänstgöringsområde och 29 städer med kommunala uppbördsverk under ledning av kronokamrerare. Enligt tidigare nämnt principbeslut skall staten överta huvudmannskapet i de städer som har kommunala uppbördsverk. Vi delar i princip de uppfattningar som kommer till uttryck i propositionen när det gäller uppbördsverkens förstatligande och därmed sammanhängande arrangemang vad avser uppbördsverkens säruppgifter, dessas personal samt övertagandet av denna. Flera remissorgan har särskilt betonat vikten av att de lokala skattemyndigheterna inte endast blir en på kontroll och debitering inriktad myndighet utan också ett serviceorgan för allmänheten och andra myndigheter. Vi delar helt denna uppfattning.

Lokal skattemyndighets arbetsuppgifter och organisation

Automatisk databehandling beräknas bli genomförd inom folkbokförings- och uppbördsväsendet omkring årsskiftet 1967—1968. CFU har i sina beräkningar uppskattat den möjliga inbesparingen av biträdespersonal till 40 %. Enligt vår uppfattning bör de lokala skattemyndigheternas service åt

allmänheten upprustas och denna uppgift lösas genom utnyttjande av en del av den rationaliseringsvinst som uppstår på längre sikt genom ADB-systemets införande.

Enligt Kungl. Maj:ts förslag bör den lokala skattemyndighetens verksamhetsområde f. n. inte utökas och kommer alltså liksom hittills att inriktas på folkbokföring, taxering, uppbörd och allmän försäkring samt serviceverksamhet inom ansvarsområdet. Som tidigare nämnts förordar vi en kvalitativ förstärkning, framför allt på serviceområdet, och vill i dagens läge inte rekommendera en utökning av verksamheten i övrigt. Det är dock av stor vikt att man vid införandet av ADB och i samband med övriga organisatoriska förändringar så långt möjligt beaktar att nya uppgifter kan komma att tillföras de lokala skattemyndigheterna inom inte alltför avlägsen framtid. F. n. pågår utredning angående kyrka—stat, och i samband därmed kommer primärregistreringen av befolkningen att aktualiseras. Därvid kan en flyttning av dessa arbetsuppgifter komma att övervägas. Situationen på socialförsäkringsområdet är vidare oklar, och CFU har förordat att en mera långsiktig planläggning kommer till stånd vad gäller de lokala skattemyndigheternas befattning med dessa arbetsuppgifter. Kungl. Maj:t har vidare ställt sig positiv till att organisationsundersökningar göres av statskontoret för att klarlägga formerna för samverkan mellan lokal taxeringsnämnd och lokal skattemyndighet. Vi finner dessa undersökningar mycket angelägna. Det är värdefullt om den tendens till ökad medverkan från den lokala skattemyndighetens sida i taxeringsarbetet i första instans kan få fastare former än som nu är fallet. De här anförda exemplen antyder uppgifter som i framtiden kan komma att hänföras till de lokala skattemyndigheterna.

Som nämnts inledningsvis finns f. n. 185 lokala skattemyndigheter. Enligt Kungl. Maj:ts förslag skall antalet distrikt minska till 123 genom sammanslagning av distrikt med kontor på samma ort och indragning av ett tjugotal stationeringsorter.

De i propositionen redovisade huvudprinciperna för den nya indelningen är att de lokala skattemyndigheternas verksamhetsområden skall vara så stora att de ger underlag för en rationell kontorsorganisation. Dessutom skall myndigheterna kunna tillgodose rimliga krav på service gentemot andra myndigheter och allmänheten.

Därvid har man stannat för ett befolkningsunderlag inom varje fögderi på minst 45 000 som regel, och befolkningstalet bör endast i undantagsfall understiga ca 25 000. Områdesgränserna bör dras med hänsyn till de fastställda planerna för ny kommunindelning och skattemyndigheten bör stationeras på en ur kommunikationssynpunkt lämplig ort inom fögderiet.

Det är uppenbart att önskemålen om verksamhetsområden som ger underlag för en rationell kontorsorganisation å ena sidan och en förbättrad service för allmänheten och andra myndigheter å den andra i viss mån strider mot

varandra. Enligt vår uppfattning bör servicesynpunkterna därvid i första hand vara vägledande för organisationens uppbyggnad.

Redan nu bedriver de lokala skattemyndigheterna en långtgående serviceverksamhet gentemot allmänheten och andra myndigheter, så långt resurserna medger. Som nämnts i det föregående bör införandet av ADB-systemet ge möjligheter att öka denna service. Skattelagstiftningen framstår för den enskilde som alltmer invecklad, och det är naturligt att myndigheterna möter allmänhetens behov av hjälp på detta område. Genom de reformer som genomförts på socialförsäkringsområdet har behovet av vägledning ökat ytterligare. När myndigheterna alltmer kommer att biträda taxeringsnämnderna i deras arbete medför också det ett ökat krav på service.

I betänkandet »Lokal skattemyndighets arbetsuppgifter och organisation» kommenteras den situation som kan uppstå, om ytterligare uppgifter överföres till den lokala skattemyndigheten på följande sätt: »Den lokala skattemyndigheten kan påläggas ytterligare arbetsuppgifter — utöver vad nämnden tidigare angivit — utan att detta får konsekvenser med avseende å indelningen i fögderier, men väl kan få det med avseende å inre organisation och personalbehov hos respektive lokala skattemyndigheter.» Man har alltså valt att skapa en distriktsindelning, som utan ändring kan ta emot ytterligare personal. Samtidigt har antalet anställda spelat en avgörande roll, när det gällt att beräkna den organisation som i dagens läge kan anses vara den mest effektiva. Det innebär — såvitt vi kan finna — att distriktens storlek har ökats utöver vad framtida uppgifter för de lokala skattemyndigheterna kräver för en rationell och effektiv kontorsorganisation.

Osäkerheten om den kontorsorganisation som efter datareformen kan finnas lämplig måste av naturliga skäl vara ganska stor. Det framgår också av tidigare nämnt betänkande, där det heter: »Ett slutligt ställningstagande till hur en sådan organisation bör vara uppbyggd kan dock enligt nämndens mening inte göras förrän möjligheter föreligger att bättre än nu överblicka konsekvenserna dels av den likriktning av verksamheten hos samtliga lokala skattemyndigheter i landet som kan ske efter förstatligandet av uppborndsverken och dels av datareformen.» Kontorsorganisationen kan enligt vår mening inte utgöra tillräcklig grund för beräkning av distriktens storlek med den osäkerhet som här föreligger.

Enligt vår uppfattning bör en reformerad distriktsindelning bygga på följande huvudprinciper:

- 1) Allmänhetens och myndigheternas berättigade krav på fullgod service, även vid stora avstånd och mindre goda kommunikationer, bör vara vägledande för distriktens storlek, dock att hänsyn tas till möjligheten att skapa en så rationell och ekonomisk kontorsorganisation som möjligt.

- 2) Den lokala skattemyndigheten bör vara stationerad på en inom fögderiet ur bl. a kommunikationssynpunkt lämpligt belägen ort.

3) Fögderigräns skall sammanfalla med kommunblocksgräns (i förekommande fall länsgräns) och bör ej skära gräns för kronofogdedistrikt.

Med beaktande av dessa huvudprinciper bör en distriktsindelning som på ett bättre sätt tar hänsyn till servicesynpunkterna kunna åstadkommas. Särskilt i glesbefolkade delar av landet bör dessutom mottagning äga rum för allmänheten också på annan ort än den där myndigheten är stationerad, om möjligt i större utsträckning än hittills.

Under hänvisning till vad som ovan anförts hemställes,

att riksdagen vid sin behandling av Kungl. Maj:ts proposition nr 66 måtte godkänna de i motionen angivna riktlinjerna gällande distriktsindelning för de lokala skattemyndigheterna.

Stockholm den 13 april 1966

Karl Gust. H. Boo (cp)

Gustaf Svensson (cp)

i Vä